

ΗΜΕΡΙΔΑ ΕΕΤΤ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΣΤΙΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ
Αθήνα 28.3.2005

Ομιλία του Προέδρου της ΕΕΤΤ, κ. Εμμ. Γιακουμάκη

Κύριε Υπουργέ,
Κύριοι Βουλευτές,
Κύριοι Πρόεδροι των Ανεξαρτήτων Διοικητικών Αρχών,
Κυρίες και Κύριοι

Η σημερινή ημερίδα βρίσκει την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) να κλείνει ένα σημαντικό κύκλο όσον αφορά το έργο της. Όχι μόνο γιατί σε λίγες εβδομάδες ολοκληρώνεται η θητεία της με τη σημερινή σύνθεση της, αλλά και γιατί τα χρόνια αυτά συντελέστηκε πράγματι μια σημαντική πρόοδος – και επιτρέψτε μου να πω, ένα τεράστιο άλμα – στις Τηλεπικοινωνίες στην Ελλάδα:

**πραγματοποιήθηκε – και θέλω να πιστεύω, με τον καλύτερο δυνατό τρόπο – η
απελευθέρωση της αγοράς των τηλεπικοινωνιών.**

Τη σημασία αυτού του επιτεύγματος μπορεί να την αντιληφθεί κάποιος αν αναλογιστεί ποια ήταν η κατάσταση στο χώρο των τηλεπικοινωνιών πριν από δέκα ή και πριν από πέντε χρόνια, ή αν αναλογιστεί τι συμβαίνει σήμερα σε άλλους μεγάλους τομείς της οικονομίας μας των οποίων η απελευθέρωση που είχε σχεδιασθεί. Δεν είναι υπερβολή να πούμε ότι ο τομέας των Τηλεπικοινωνιών είναι η μοναδική απελευθερωμένη αγορά στη χώρα μας.

- Είναι προφανές ότι η αδειοδότηση επιχειρήσεων για να εισέλθουν σε ένα μεγάλο τομέα της οικονομίας δεν αποτελεί εύκολη υπόθεση. Όμως στην περίπτωση μας πραγματοποιήθηκε με τρόπο υποδειγματικό.
- Η διάθεση αριθμοδοτικών και άλλων σπανίων πόρων για τη λειτουργία της απελευθερωμένης αγοράς απαιτούσε μεταρρυθμίσεις. Αυτές πραγματοποιήθηκαν αθόρυβα και αποτελεσματικά.
- Η ανάδειξη της σημασίας των ασύρματων επικοινωνιών απαιτούσε δημιουργία υποδομών και σύγχρονων πολιτικών διαχείρισης του φάσματος ραδιοσυχνοτήτων. Οι υποδομές αυτές χτίστηκαν και η διαχείριση του ραδιοφάσματος πραγματοποιείται πλέον με τρόπο αποτελεσματικό.
- Η εφαρμογή της νομοθεσίας των τηλεπικοινωνιών και του ανταγωνισμού απαιτούσε τη θέσπιση εξειδικευμένου κανονιστικού πλαισίου και έλεγχο της εφαρμογής του. Οι κανόνες θεσπίστηκαν και η εφαρμογή τους επιβλήθηκε πολλές φορές με συγκρούσεις.
- Η επιτυχία της απελευθέρωσης της τηλεπικοινωνιακής αγοράς και τα οφέλη που προέκυψαν για τους καταναλωτές, μας απελευθέρωσαν ως κοινωνία από φοβίες και προκαταλήψεις και ανέδειξαν την αξία της λειτουργίας του ανταγωνισμού στις αγορές.

- Οι Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές, θεσμός νέος για τη χώρα μας, έπρεπε με το έργο τους να κερδίσουν την αξιοπιστία τους. Η ΕΕΤΤ αύξησε το κοινωνικό κεφάλαιο που λέγεται εμπιστοσύνη στους θεσμούς, με την αξιοπιστία του έργου της και των ανθρώπων της.

Όμως, πρόθεσή μου σήμερα δεν είναι να προβάλω ή να υπερασπιστώ το έργο που επιτελέστηκε. Είναι ακριβώς το αντίθετο. **Να υπογραμμίσω αυτό που δεν έγινε.** Και γι' αυτό ακριβώς η ΕΕΤΤ ανέλαβε την πρωτοβουλία της σημερινής ημερίδας με το συγκεκριμένο θέμα, για να πει – προς όλες τις κατευθύνσεις – ότι παρά το γεγονός ότι πετύχαμε την «απελευθέρωση», έχουμε μπροστά μας έναν άλλο, πολύ πιο δύσκολο στόχο να πετύχουμε:

τη μετάβαση από τις Τηλεπικοινωνίες στις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες.

Αν αριστεύσαμε στο Γυμνάσιο, τώρα πρέπει να διακριθούμε στο Λύκειο.

Οι εκλεκτοί ομιλητές θα αναπτύξουν σε λίγο όλο τις διαστάσεις αυτού του θέματος τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Εγώ θέλω απλώς, με όλη την ευθύνη και την αρμοδιότητα που μου δίνει η θέση μου και η μέχρι τώρα εμπειρία μου ως Προέδρου της ΕΕΤΤ **να χτυπήσω το καμπανάκι** γι' αυτό που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε.

Απευθύνομαι σε ένα κοινό που γνωρίζει τα πράγματα από μέσα, και δεν νομίζω ότι χρειάζονται πολλά λόγια.

- Όλοι στην αίθουσα αυτή γνωρίζουμε ότι η χώρα μας δεν ανταποκρίθηκε εγκαίρως στις υποχρεώσεις της όσον αφορά το **νέο ρυθμιστικό πλαίσιο των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών**, με αποτέλεσμα την κίνηση διαδικασιών παραπομπής μας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.
- Και όλοι έχουμε **αίσθηση της καθυστέρησής μας** όσον αφορά την **ανάπτυξη και διάδοση των ευρυζωνικών δικτύων και υπηρεσιών** σε σύγκριση με τις άλλες χώρες της Ε.Ε., ακόμα και αν δεν γνωρίζουμε τα ακριβή στοιχεία (τα οποία δυστυχώς, πρέπει να πω, μας φέρνουν στην τελευταία θέση της Ευρώπης των 25, με εθνικό δείκτη διάδοσης των ευρυζωνικών συνδέσεων στο 0,3% την ώρα που ο μέσος όρος στην Ε.Ε. είναι το 8%).

Και για να σας δώσω και μια προοπτική εικόνα του θέματος, θα σας θυμίσω αυτό που ανέφερε σε μια πρόσφατη ομιλία της εδώ στην Αθήνα η αρμόδια Ευρωπαϊκή Επίτροπος, η Κα Viviane Reding: Ότι τον προσεχή Μάιο η Ε.Ε. θα προβεί στον επανασχεδιασμό των στόχων της Λισσαβόνας και ότι ανάμεσα στους νέους στόχους είναι η διεύρυνση έως το 2010 των ευρυζωνικών υπηρεσιών στα κράτη-μέλη της Ε.Ε. σε ποσοστό 50%.

Εμείς λοιπόν καλούμαστε μέσα στα επόμενα πέντε χρόνια να καλύψουμε την απόσταση από το 0,3 στο 50%. Αντιλαμβάνεστε λοιπόν την προσπάθεια που πρέπει να καταβάλουμε.

* * *

Αναρωτήθηκα πολλές φορές για τις αιτίες αυτής της καθυστέρησης. Θα μπορούσε εύκολα φαντάζομαι να επιρρίψει κανείς την ευθύνη στις αρμόδιες πολιτικές αρχές, ή στην ΕΕΤΤ ή γενικότερα στις αδυναμίες του πολιτικού και διοικητικού μας συστήματος. Και είμαι ο τελευταίος που θα πω ότι εμείς, που αρμόδια χειριστήκαμε αυτά τα ζητήματα, δεν έχουμε ευθύνες. Όμως θεωρώ ότι δεν πρόκειται απλώς γι' αυτό. Αν ήταν μόνο αυτό, τότε θα

αρκούσε η περίφημη «πολιτική βούληση» για επιτάχυνση των διαδικασιών ή θα αρκούσαν κάποιοι πιο επιδέξιοι διοικητικοί χειρισμοί για να πάνε όλα κατ' ευχήν. Δυστυχώς όμως δεν είναι έτσι. Και το λέω αυτό – επαναλαμβάνω – όχι για να αποποιηθώ τις δικές μας ευθύνες για όσα δεν έγιναν, αλλά γιατί ειλικρινά πιστεύω πως η μετάβαση της Ελλάδας από τις Τηλεπικοινωνίες στις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες συνεπάγεται **μια μεγάλη υπέρβαση όλων και σε πολλά επίπεδα.**

Δεν θα σας μιλήσω θεωρητικά. Θα σας εξομολογηθώ απλώς δυο-τρεις απορίες μου.

- Και ας ξεκινήσουμε από τις επιχειρήσεις, που είναι οι κύριοι παίκτες σ' αυτό το παιχνίδι. Παρά το γεγονός ότι στο επίπεδο των υπηρεσιών έχει αναπτυχθεί σημαντικά ο ανταγωνισμός (σας θυμίζω ότι τα μερίδια στις επιμέρους αγορές της σταθερής που κατείχαν οι εναλλακτικοί στη Ελλάδα το τέλος του 2004 είναι συγκρίσιμα με τα αντίστοιχα στη Ε.Ε. στο τέλος του 2003) εντούτοις στη αγορά της πρόσβασης από σταθερό σημείο υπάρχει σχεδόν απόλυτο μονοπώλιο. Την ίδια ώρα στην Ε.Ε. το 7% της αγοράς πρόσβασης από σταθερό σημείο παρέχεται από εναλλακτικούς παρόχους. Κάποιες από τις αιτίες αυτής της υστέρησης είναι η μη ύπαρξη χάλκινων ή οπτικών δικτυακών υποδομών από εναλλακτικούς, η μη διάδοση της σταθερής ασύρματης πρόσβασης, η μη ύπαρξη καλωδιακής τηλεόρασης στην Ελλάδα, η χαμηλή διείσδυση της αδεσμοποίητης πρόσβασης στο τοπικό βρόχο (LLU). Η έλλειψη αυτή ανταγωνισμού στις υποδομές επηρεάζει αρνητικά τη διάδοση της ευρυζωνικότητας και τη μεσο-μακροπρόθεσμη λειτουργία του ανταγωνισμού στις σταθερές υπηρεσίες. Οι Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες αλλάζουν τη κλίμακα της συζήτησης. Εδώ πλέον απαιτούνται ευρυζωνικά δίκτυα και υπηρεσίες. Απαιτείται μια άλλη αξιακή αλυσίδα, με σημαντικές δικτυακές, σύγχρονες ευρυζωνικές υποδομές, με σύμπραξη εταιρειών περιεχομένου και τηλεπηρεσιών με μακρόπνοες στρατηγικές για το e-Learning, το e-health, το e-government, την απασχόληση από το σπίτι.

Σε αυτό το σημείο, επιτρέψτε μου να αναφερθώ σε ένα σεμνό άνθρωπο, έναν άξιο Έλληνα, έναν καταξιωμένο πανεπιστημιακό δάσκαλο, σε ένα πρώην μέλος της ΕΕΤΤ, που έδωσε μεγάλο και αποτελεσματικό αγώνα για όλα αυτά τα ζητήματα, τον Στέλιο Ορφανουδάκη, που έφυγε από κοντά μας πριν μια εβδομάδα, στη πιο αποδοτική περίοδο της προσφοράς του στο τόπο μας και να πω ότι όλοι μαζί θα συνεχίσουμε την προσπάθεια του.

Στο χώρο λοιπόν των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών δεν επαρκούν μόνο οι ωραίες ιδέες. Απαιτείται σύμπραξη διαφορετικών εταιρειών σε μακροχρόνια βάση. Απαιτείται σημαντική υποδομή, μακρόπνοη στρατηγική και πολλά χρήματα. Μιλάμε για κεφάλαια τέτοια που σε καμιά περίπτωση δεν μπορούν να προέλθουν από το ατομικό πορτοφόλι κάποιου επιχειρηματία ή κάποιων, έστω, συνασπισμένων επιχειρηματιών. Χρειάζονται πίσω από τις επιχειρήσεις στέρεοι και υγιείς χρηματιστηριακοί θεσμοί, ικανοί να καλύψουν τις τεράστιες κεφαλαιακές απαιτήσεις της νέας οικονομίας των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών καθώς και τραπεζικό σύστημα που θεωρεί τις επενδύσεις αυτές ίσης οικονομικής σημασίας με τη κατασκευή δρόμων ή τη χρηματοδότηση της οικοδομικής ή βιομηχανικής δραστηριότητας. Και τίθεται το ερώτημα: Είναι σε θέση το Χρηματιστήριο Αθηνών ή το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα να στηρίζει τις επικοινωνιακές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα; Κι αν όχι, με ποιο τρόπο θα καλυφθούν οι ανάγκες αυτές για κεφάλαια;

- Ας πάμε όμως και στην αγορά. Ποια είναι η αγορά από την οποία θα προέλθει η ζήτηση γι' αυτές τις νέες υπηρεσίες; Πόσο πραγματικά ελεύθερη είναι αυτή η αγορά ώστε να εκφράσει τις πραγματικές της ανάγκες και να τις μετατρέψει σε ζήτηση για τις νέες

επικοινωνιακές υπηρεσίες; Για παράδειγμα, στον τομέα της τηλε-εργασίας, πόσο ανοιχτός μπορεί να είναι ο ορίζοντας για σοβαρές επενδύσεις από την πλευρά των επιχειρήσεων που θα ήταν οι αναμενόμενοι πελάτες των επικοινωνιακών υπηρεσιών, όταν τόσο το ισχύον θεσμικό πλαίσιο όσο και οι ιδεολογικές αντιλήψεις που έχουμε για το τι είναι εργασία και πώς πρέπει να γίνεται θέτουν σαφή εμπόδια στη γενικευμένη ανάπτυξη της εξ αποστάσεως απασχόλησης;

- Και ας περάσουμε σε μια άλλη ιδεολογική εμπλοκή, σχετικά με το τι είναι «κοινό όφελος», ποιος και πώς το υπηρετεί. Ξέρετε ότι ακόμα και σήμερα υπάρχουν αρμόδιες Δημόσιες Υπηρεσίες που αρνούνται το δικαίωμα τις διέλευσης δικτυακών υποδομών από δημόσιους χώρους στις τηλεπικοινωνιακές επιχειρήσεις ενώ το επιτρέπουν στον ΟΤΕ; Αν εξαιρέσουμε την άμεση νομοθεσία για τις Τηλεπικοινωνίες, όλο το υπόλοιπο νομικό μας πλαίσιο, αλλά και οι λειτουργοί του, αντιλαμβάνονται με διαφορετικό τρόπο τον ΟΤΕ έναντι των άλλων τηλεπικοινωνιακών επιχειρήσεων. Όποιοι επιχειρήσουν να διατυπώσουν σκέψεις περί μη διάκρισης των υπολοίπων επιχειρήσεων έναντι του ΟΤΕ χαρακτηρίζονται ως «υπηρέτες ιδιωτικών συμφερόντων». Εδώ η στάση της ΕΕΤΤ δεν αρκεί. Απαιτείται μια νέα αντίληψη από τη Δημόσια Διοίκηση, τη Τοπική Αυτοδιοίκηση, τη Δικαιοσύνη, τα Μέσα Γενικής Ενημέρωσης, τον κάθε πολίτη. Η αντίληψη δικαίου που επικρατεί σε μέρος του νομικού και πολιτικού κόσμου, αλλά και στους εργαζόμενους, και στους δημοσιογράφους και τελικά στην ίδια την κοινωνία, ότι δεν πρέπει να θιγούν τα προνομιακά κερημένα των πρώην κρατικών μονοπωλίων, επειδή συνιστούν «εθνικό κεφάλαιο», όπως λέγεται, αποτελούν απλώς τροχοπέδη ανάπτυξης και των ίδιων των προστατευομένων και λειτουργούν ως εμπόδια στην ανάπτυξη των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και ως άλλοθι στην έλλειψη μακρόπνοης εθνικής στρατηγικής στις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες.

Κυρίες και κύριοι

Η απελευθέρωση των Τηλεπικοινωνιών ήταν ένας άθλος για το ελληνικό πολιτικό σύστημα, την ελληνική Δημόσια Διοίκηση και την ελληνική κοινωνία. Αποτελεί όμως μόνο μια πρόγευση αυτού στο οποίο καλούμαστε τώρα να μετάσχουμε. Προϋπέθετε κυρίως έναν **πολιτικό ορθολογισμό** και μια **ηθική δέσμευση** να εμμείνουμε στους διακηρυγμένους στόχους. Δεν ήταν εύκολο, αλλά έγινε. Τώρα η μετάβαση στις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες απαιτεί ακόμα πιο δύσκολα πράγματα. Ουσιαστικά απαιτεί τη θετική ένταξη της ελληνικής κοινωνίας στους μεγάλους βηματισμούς που πραγματοποιούνται σε παγκόσμια κλίμακα.

Σας θυμίζω ότι για την Ε.Ε. η ανάπτυξη των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών αποτελεί μια από τις σημαντικές πλευρές της ευρύτερης στρατηγικής της, σκοπός της οποίας είναι μια εύρωστη Ευρώπη στο πλαίσιο μιας ταχέως αναπτυσσόμενης **παγκόσμιας οικονομίας που βασίζεται στη Γνώση και στην Επικοινωνία**. Κεντρικός στόχος της αναπτυξιακής αυτής στρατηγικής – της γνωστής στρατηγικής της Λισσαβόνας – είναι *η μετατροπή μέχρι το 2010 της Ευρωπαϊκής οικονομίας στην πιο δυναμική και ανταγωνιστική του κόσμου, με χαρακτηριστικά της τη βιώσιμη ανάπτυξη, περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή*. Στην κατεύθυνση αυτή η **Κοινωνία της Πληροφορίας** αποτελεί ένα ευρύτερο πλαίσιο τεχνολογικής, οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης, στο οποίο εντάσσονται και το οποίο πρέπει να υπηρετούν όλες οι εξελίξεις στις **Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες** και στις **Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)**. Έτσι θα εξασφαλίσουμε μια κοινωνία για όλους χωρίς διακρίσεις σε πληροφοριακά ‘έχοντες’ και ‘μη έχοντες’, με διαφύλαξη των δικαιωμάτων του πολίτη και με εξασφάλιση της ελευθερίας έκφρασης και πληροφόρησης. Μια κοινωνία στην οποία η

γνώση θα διασυνδεθεί με κάθε πρακτική, ατομική και συλλογική, και θα αναγνωρισθεί ως θεμελιακό πολιτιστικό πρότυπο. Μπορεί η Ελλάδα να μετάσχει σε αυτό το φιλόδοξο σχέδιο; Αυτό είναι ουσιαστικά το στοίχημα που καλούμαστε να κερδίσουμε. Τίποτα λιγότερο απ αυτό.

Ελπίζω ότι οι αξιότιμοι Εισηγητές μας στη συνέχεια θα δείξουν ότι είμαστε πράγματι σε θέση να πετύχουμε αυτό το νέο μεγαλύτερο άθλο: τη μετάβαση από την εποχή των Τηλεπικοινωνιών στην εποχή των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών.

Στο σημείο αυτό θα έπρεπε να καλέσω στο βήμα, σύμφωνα με το αρχικό πρόγραμμα, την Επίτροπο αρμόδια σε θέματα Κοινωνίας της Πληροφορίας και Μέσων Ενημέρωσης, την Κα Vivian Reding, να μας μιλήσει σχετικά με το θέμα της ημερίδας. Δυστυχώς, λόγω ασθένειας, η Επίτροπος ακύρωσε την επίσκεψη της στη χώρα μας που περιλάμβανε εκτός από την ομιλία της στην Ημερίδα μας ένα πλούσιο πρόγραμμα συναντήσεων. Επειδή γνωρίζουμε το ενδιαφέρον και την αγάπη της Καs Επιτρόπου για τη χώρα μας, ελπίζουμε ότι θα μας δοθεί στο σύντομο μέλλον η χαρά να την έχουμε κοντά μας και της ευχόμαστε ταχεία ανάρρωση.

Επόμενος ομιλητής είναι ο Υφυπουργός Μεταφορών και Επικοινωνιών, Κος Αναστάσιος Νεράντζης. Ο Κος Νεράντζης είναι ο αρμόδιος πολιτικός παράγοντας στα θέματα των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών. Είναι σε όλους μας γνωστή, η συστηματικότητα της προσπάθειας που καταβάλλει, αλλά και η σεμνότητα και το υψηλό ήθος του προσώπου του. Ο Κος Νεράντζης ετοιμάζει το Νόμο που θα διέπει τη λειτουργία της αγοράς των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και αυτός είναι ένας επιπλέον λόγος να αναμένουμε την ομιλία του με ξεχωριστό ενδιαφέρον. Εγώ επιθυμώ να τον ευχαριστήσω για την παρουσία του σήμερα εδώ, που αποτελεί τιμή για την ΕΕΤΤ και τους συμμετέχοντες στην Ημερίδα, να τον ευχαριστήσω θερμά για τη συνεργασία μας που χαρακτηρίστηκε από υψηλό πολιτικό πολιτισμό και με μεγάλη χαρά να τον καλέσω στο βήμα.

Σας ευχαριστώ όλους για την προσοχή σας και τη συμμετοχή σας.